BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA BIH
VIJEĆE ZA GENETIČKI MODIFICIRANE ORGANIZME

Broj: UP-1-50-4-80-2/25
Datum, 03.03.2026. godine

Na osnovu člana 56. stav (1) tačka a) *Zakona o genetički modifikovanim organizmima* („Službeni glasnik BiH", broj 23/09), člana 126. stav (1) *Zakona o upravnom postupku* („Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), člana 18. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* („Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) po zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GM soju MON 87708 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-877Ø8-9, podnesen od strane firme **„RAPIĆ" d.o.o. Gradiška**, sa sjedištem u Gradišci, ulica Put srpske vojske 69, Vijeće za genetički modifikovane organizme (u daljem tekstu: Vijeće za GMO) je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo i daje sljedeće

M I Š LJ E NJ E
o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju

Subjekt u poslovanju sa hranom za životinje firma **„RAPIĆ" d.o.o. Gradiška**, Put srpske vojske 69, Gradiška, podnio je zahtjev za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GMO koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-80/25 od 30.12.2025. godine u Agenciju za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija).

Vijeće za GMO je nakon razmatranja gore navedenog zahtjeva, ustanovilo da je u skladu sa članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanja* („Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) uz zahtjev, priložena sljedeća dokumentacija:

- Rješenje o registraciji broj 057-0-Reg-Z-25-006034, od 25.09.2025. godine, sa punim nazivom firme;
- GMO certifikat izdat od strane nadležnog organa od 11.11.2025. godine;
- Prevod GMO certifikata;
- Provedbena Odluka Komisije (EU) broj 2025/2554;
- Naziv proizvoda koji sadrži dati GMO;
- Ovjerena Izjava da se proizvod ili proizvodi koji su predmet Zahtjeva koriste isključivo kao hrana za životinje;
- Dokaz o uplati naknade za podnošenje zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju (kopija uplatnice).

Pregledom dostavljene dokumentacije Vijeće za GMO je jednoglasno zaključilo da je kompanija **„RAPIĆ" d.o.o. Gradiška**, dostavila zakonski propisanu dokumentaciju, te **daje**

pozitivno mišljenje o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modifikovane soje MON 87708 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-877Ø8-9, a koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.

Podnosilac zahtjeva može koristiti genetički modifikovanu soju MON 87708 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-877Ø8-9 samo kao hrana za životinje u proizvodima slijedećih trgovačkih naziva:

- STARTER PPS (R),
- GROVER PPS (R),
- ROSS MJ STARTER (R),
- ROSS MJ GROVER (R),
- ROSS MJ PREBREEDER (R),
- ROSS MJ PIJETLOVI (V),
- COBB MJ GROVER (R),
- COBB MJ PREBREEDER (R),
- COBB MJ BREEDER 1 (R),
- FINIŠER 1 PPS (R),
- FINIŠER 2 PPS (R),
- MJ LOHMANN ODGOJ STARTER (R),
- MJ LOHMANN ODGOJ GROVER (R),
- MJ LOHMANN ODGOJ FINIŠER (R),
- MJ LOHMANN EKSPLOATACIJA, 18 NED.-5%NOSIVOSTI (R),
- MJ LOHMANN EKSPLOATACIJA, 20-49.NED (R),
- MJ LOHMANN EKSPLOATACIJA, 50-70.NED (R),
- ROSS MJ GROVER (V),
- ROSS MJ BREEDER-1 (R),
- ROSS MJ BREEDER-2 (R),
- ROSS MJ BREEDER-3 (R),
- ROSS MJ STARTER (V),
- ROSS MJ PREBREEDER (V),
- STARTER ZA PILIĆE (V),
- GROVER ZA PILIĆE (V),
- FINIŠER ZA PILIĆE (V),
- KN-16 (V),
- KN-18 (V),
- SUPER PT (V),
- SUPER KN (V),
- SUPER PT (V) 25/1,
- UKS-11 (V),
- UKS-14 (V),
- LOHMANN NOSILJE 5% DO 28. NEDELJE,
- PREDSTARTER ZA ĆURIĆE (V),
- STARTER ZA ĆURIĆE (V),
- GROVER ZA ĆURKE (V),
- FINIŠER ZA ĆURKE (V),
- SUPER ZA ĆURKE (V),
- STARTER ZA ĆURIĆE 1 (0-3 NED) 25/1,
- STARTER ZA ĆURIĆE 2 (4-6 NED) 25/1,

- GROVER ZA ĆURKE 1 (7-9 NED) 25/1,
- GROVER ZA ĆURKE 2 (10-12 NED) 25/1,
- FINIŠER ZA ĆURKE 1 (13-15 NED) 25/1,
- FINIŠER ZA ĆURKE 2 (OD 16 NED) 25/1,
- PKS ZA FAZANKE NOSILJE 25/1,
- STARTER ZA FAZANE 25/1,
- GROVER ZA FAZANE 25/1,
- FINIŠER ZA FAZANE 25/1,
- PREDSTARTER ZA PRASAD (V),
- STARTER ZA PRASAD (V),
- GROVER ZA PRASAD (V),
- ST-1 (V),
- ST-2 (V),
- SK (V),
- SKO (V),
- SUPER S1 (V),
- SUPER S2 (V),
- SUPER SKO (V),
- GROVER ZA PRASAD (R),
- STARTER ZA TELAD (V),
- GROVER ZA TELAD (V),
- GT-1 (V),
- GT-2 (V),
- SUPER T (V),
- SUPER TJ (V),
- MK-22 UNIVERZAL (V),
- SUPER MK-33 (V),
- MK-18 UNIVERZAL (V),
- MK-20 UNIVERZAL (V),
- MK-18 EKONOMIK (V),
- MK-20 EKONOMIK (V),
- MK-24 UNIVERZAL (V),
- PKS ZA BIKOVE BODAČE 25/1,
- PKS ZA OVCE GRAVIDNE I U LAKTACIJI 25/1,
- MK-14 UNIVERZAL (V) 25/1,
- HRANA ZA JUNICE (V),
- STARTER ZA JAGNJAD (V),
- SUPER ZA JAGNJAD (V),
- HRANA ZA ŽDRIJEBAD (V) 25/1,
- STARTER B (R),
- GROVER B (R),
- FINIŠER B (R),
- STARTER M (R),
- GROVER M (R),
- FINIŠER M (R),
- SOJINA SAČMA (SIROVINA).

Prilikom stavljanja naprijed navedenog proizvoda na tržište, a u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona o genetički modifikovanim organizmima* („Službeni glasnik BiH", broj 23/09) (u daljem tekstu: *Zakon*) i *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje*

genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje, podnosilac zahtjeva je dužan osigurati da:

a) na zapakovanom proizvodu na oznaci piše: **„Ovaj proizvod sadrži genetički modifikovanu soju (MON-877Ø8-9)“**;
b) se na nezapakovanom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: **„Ovaj proizvod sadrži genetički modifikovanu soju (MON-877Ø8-9)“** stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na pratećoj dokumentaciji (faktura).

U skladu sa odredbama član 51. *Zakona*, podnosilac zahtjeva je dužan u daljoj distribuciji prema subjektu u poslovanju sa hranom koji prima proizvod dostaviti dokumentaciju u pisanoj formi sa informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetički modifikovane soje MON-877Ø8-9 i upoznati ih sa obavezom označavanja ovog proizvoda koji je namjenjen krajnjem potrošaču u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona*.

U skladu sa odredbama člana 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva je dužan osigurati:

- za genetički modifikovane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis **„genetički modifikovana soja (MON-877Ø8-9)“**, biće u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje;
- za hranu za životinje proizvedenu od genetički modifikovanih organizama natpis **„proizveden od genetički modifikovane soje (MON-877Ø8-9)“** biće u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje.

Zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmet ovog mišljenja ako navedeni detalji nisu prikazani jasno, čitljivo i na način da se ne mogu brisati na propratnom dokumentu, ili, ako je to primjenjivo, na pakovanju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

U skladu sa odredbama člana 24 stav (3) tač. c) i d) *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, u rješenju o odobrenju potrebno je navesti svako svojstvo ili obilježje kad se hrana za životinje razlikuje od svoje uobičajene slične hrane sa obzirom na sljedeće karakteristike i svojstva:

1) sastav,
2) hranjiva svojstva,
3) namjeravanu upotrebu,
4) implikacije na zdravlje određenih vrsta ili kategorija hrane, te navesti kad hrana za životinje može izazavati etičku ili religijsku zabrinutost.

Podnosilac zahtjeva kome se izda rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modifikovanu soju MON 87708 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-877Ø8-9 je obavezan voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu sa odredbama člana 51. stav (5) *Zakona*.

U skladu sa odredbama člana 51. stav (6) *Zakona*, u bazu podataka se unose sljedeće informacije:

- dodjeljeni jedinstveni kod proizvoda koji sadrže ili se sastoje od GMO-a u skladu sa odrebama *Pravilnika o uspostavljanju sistema za razvoj i dodjeljivanje jedinstvenih kodova za genetički modifikovane organizme* („Službeni glasnik BiH“, broj 68/12);
- informacije na osnovu kojih se može identifikovati subjekt koji je stavio na raspolaganje i subjekt kojem su proizvodi stavljeni na raspolaganje.

U skladu sa odredbama član 54. *Zakona*, podnosilac zahtjeva je dužan prilikom rukovanja, prevoza i pakovanja GMO-a popratnom dokumentacijom jasno obilježiti GMO koji je namijenjen direktnom korišćenju za hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš, te navesti mjesto za pribavljanje daljih informacija.

Podnosilac zahtjeva kome se izda rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modifikovanu soju MON 87708 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-877Ø8-9 obavezan je Agenciji dostaviti sljedeće:

- za svaku pošiljku količinu uvezene hrane za životinje sa jasno naznačenom genetičkom modifikacijom;
- za svaku pošiljku kopiju zajedničkog veterinarskog ulaznog dokumenta (ZVUD) kao dokaz da je navedena hrana za životinje uvezena u Bosnu i Hercegovinu;
- za svaku pošiljku kopiju certifikata koji je pratio uvezenu hranu za životinje a koji je izdan od strane nadležnog organa zemlje porijekla iz kojeg je vidljivo da hrana za životinje sadrži GMO;
- za svaku pošiljku kopiju zapisnika veterinarskog inspektora pri istovaru hrane za životinje;
- kopiju laboratorijske analize koja uključuje detekciju, identifikaciju i kvantifikaciju uzorka hrane za životinje za genetičke modifikacije (GMO events) detektovane u GMO certifikatu koji prati pošiljku, a radi se jednom kvartalno u ovlaštenoj i akreditiranoj laboratoriji za detekciju GMO-a u skladu sa Pravilnikom o postupku ocjenjivanja i ovlašćivanja laboratorija za ispitivanje, kontrolu i praćenje genetički modificiranih organizama i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potiču genetički modificiranih organizama („Službeni glasnik BiH“, broj 73/17).

Rok za dostavu navedenih podataka do 10. u tekućem mjesecu za prethodni tromjesečni period.

Kao metoda za otkrivanje i identifikaciju genetičke promjene koristi se metoda bazirana na PCR u realnom vremenu („Real-time PCR“) za određivanje količine soje MON 87708 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-877Ø8-9 u proizvodu na koji se ovo mišljenje odnosi.

Referentni materijal: ERMR-BF410 dostupan je preko Joint Research Centre (JRC) Evropske komisije, Institut za referentne materijale i mjerenja (IRMM).

Predsjednica Vijeća za GMO

_____

Prof. dr. sci. Danijela Petrović